

Sarpsborg kommune

postmottak@sarpsborg.com

Gamle Fredrikstad, 30.09.2024

Denne uttalelsen er skrevet på vegne av Birdlife Østfold, DNT Vansjø, DNT Nedre Glomma, DNT Indre Østfold, Oslofjordens Friluftsråd, Naturvernforbundet i Østfold, Norges Jeger- og Fiskerforbund Østfold, Skogselskapet Østfold, Tistedalen Friluftslag, Østfold Botaniske Forening og 4H Østfold.

Hørings svar til Sarpsborg kommunes planstrategi 2024 - 2028

Forum for natur og friluftsliv (FNF) i Østfold takker for muligheten til å komme med innspill i forbindelse med Sarpsborg kommunes planstrategi. FNF Østfold er et samarbeidsnettverk mellom natur- og friluftslivsorganisasjoner i Østfold, og det er med bakgrunn i felles interesser knyttet til natur og friluftsliv at vi gir denne uttalelsen.

Utfordringer

Vi står midt i en naturkrise og en klimakrise. Den internasjonale naturavtalen som ble besluttet i Montreal i desember 2022 skal hjelpe oss å løse naturkrisen. Sammen med resten av verden skal Norge følge opp 2030-målene om 30 % bevaring av land og hav og at 30 % av naturen som i dag er ødelagt, skal restaureres. Mentale utfordringer, livsstilssykdommer og ensomhet er noen av de største helseutfordringene vi står overfor. Naturen er en kilde til forbedret fysisk og psykisk helse. Derfor er ivaretagelse av naturen ikke bare avgjørende for naturen i seg selv, men også for menneskers helse og trivsel.

FNF støtter beskrivelsen av Sarpsborg kommunes utfordringer og ser at planstrategien tar inn over seg at natur- og klimakrisene er en del av utfordringsbildet kommunen står ovenfor.

Planbehov

Plan for frivillighet

Det er positivt at kommunen har frivillighetspolitikk på agendaen, og FNF støtter Sarpsborg kommune i at det utvikles et handlingsprogram for frivillighet.

Frivillige organisasjoner bidrar til kompetanse, læring og inkludering og gir folk i alle aldre anledning til å møtes, engasjere seg og være en del av et fellesskap. Totalt tilsvarer arbeidsinnsatsen i de frivillige organisasjonene i Norge til sammen 142.000 årsverk og frivillig arbeid bidro med en verdiskapning tilsvarende 78 milliarder kroner i 2018 (SSBs satellittregnskap for frivillig sektor 2020).

Frivillige natur- og friluftsansjonerers kunnskap og engasjement gir forvaltningen og politikerne viktige innspill, opplyser og øker engasjementet i befolkningen og får folk ut i aktivitet. Denne planen bør sikre gode vilkår for frivilligheten som f.eks. faste driftsmidler og fast møteplass med kommunen.

Plan for friluftsliv

FNF er glade for å se og støtter at den gamle kommuneplanen for fysisk aktivitet revideres i planperioden. En kommunedelplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet er et viktig utgangspunkt for å nå de nasjonale målene om å styrke egenorganisert, fysisk aktivitet i nærmiljøene. Ikke bare er friluftsliv en viktig kilde til god fysisk og psykisk helse, friluftsliv er også et unikt virkemiddel for å bidra til økt inkludering og motvirke sosialt utenforskap. Forskning rundt barn og oppvekstvilkår viser også at barn leker best i variert natur og at turveier og nærnatur er viktige sosiale møteplasser.

Lett tilgang til natur i nærmiljøet gir hyppigere bruk, og vi anbefaler kommunen å inkludere en sti- og løypeplan og samtidig revidere arbeidet med de nasjonale prosjektene Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder og Friluftslivets ferdselsårer.

Plan for naturmangfold og kystsoner

Sarpsborg kommune har en naturmangfoldsplan fra 2023, og en kommunedelplan for kystsonen 2022-2034. FNF har høye forventninger til at disse viktige planene brukes aktivt i all planlegging på tvers av virksomhetene. Disse planene adresserer mange av de arealkonfliktene og utfordringene man står ovenfor i samfunnsplanleggingen i dag, og dersom vi skal klare å nå 2030-målene i naturavtalen er det helt avgjørende at denne viktige kunnskapsoversikten og handlingsprogrammet fungerer som et levende verktøy for alle kommunens planleggere og politikere.

Arealstrategi

FNF er glad for å se at det legges opp til at samfunnsplanen også skal omfatte en arealstrategi. En langsiktig arealstrategi vil fastsette prinsipper for arealutviklingen i kommunen, og går utover den enkelte kommuneplanperiode. Arealstrategien vil legge føringer for det videre arbeid med arealdelen og også for øvrige arealplaner i kommunen.

Klima- og energi

Det legges opp til en revidering av kommunedelplanen for klima og energi i perioden, med særlig vekt på det som omhandler energi. FNF håper at det i denne revideringen også ses behov for å gjennomgå de øvrige delene av planen. Også på naturområder har det vært en stor utvikling de siste årene, og det er helt avgjørende at natur og klimakrisen løses sammen, og ikke hver for seg. Naturområder er nødvendige for å begrense tapet av arter, og det å ta vare på naturens økosystem er blant de beste måtene å motvirke ekstreme klimaendringer og samtidig lagre karbon. Regjeringen arbeider også med å legge frem en ny stortingsmelding om klima. Vi støtter derfor at Sarpsborg kommune rullerer sin klima- og energiplan i den kommende perioden.

Andre viktige vurderinger

Planvask

Det er svært positivt at kommunen har fokus på å videreføre arbeidet med planvask i perioden fram til ny rulling av arealplan, med særlig hensyn til klimatilpasning, utslipp og naturmangfold. Kommunen bør i planstrategien ta standpunkt til om arealdelen videre skal ryddes for gamle og urealiserte planområder og at gamle og helt eller delvis urealiserte reguleringsplaner (for eksempel reguleringsplaner eldre enn 10 år) skal endres eller oppheves.

Arealnøytralitet

Arealnøytralitet betyr å gjenbruke og fortette områder som allerede er utbygd, enn å bygge ut mer natur. Idéen går ut på at man skal ha null tap av natur i den fremtidige utviklingen av kommunen. Sarpsborg kommune nevner ikke arealnøytralitet i sitt forslag til planstrategi, selv om utredning av arealnøytralitet er listet opp som et av tiltakene i kommunens handlingsprogram for naturmangfold. Vi kan eller ikke se at arealnøytralitet har vært noe mål i arbeidet med rulleringen av arealdelen som skal vedtas i høst. FNF mener det er på høy tid at Sarpsborg inkluderer en ambisjon om å bli arealnøytral i planstrategien. Et tiltak kan være å utvikle et arealregnskap/naturregnskap for kommunen, som vi vet at Sarpsborg allerede er i gang med og som vi ønsker å berømme kommunen for. Miljødirektoratet er i ferd med å utarbeide standardiserte metoder for dette som vil bli tilgjengelig i 2026.

Naturrestaurering

FN har utpekt 2021-2030 til verdens tiår for restaurering av økosystemer. I naturavtalen setter verden seg et mål om å restaurere 30 % av forringet eller ødelagt natur. Kommunen nevner heller ikke naturrestaurering i sitt forslag til planstrategi. Vi mener planstrategien må inkludere behovet for å skaffe en oversikt over egnede områder for restaurering og hvordan dette kan gjennomføres.

Avslutning

Norsk Friluftsliv har utarbeidet en hurtigguide til lokalpolitikere ved rulling av planstrategi. Dette er en veileder med konkrete råd for hvordan hver kommune kan lykkes med å bevare naturgrunnlaget, sikre attraktive friluftslivsarealer og gi gode oppvekstkår for kommende generasjoner, i tråd med FNs bærekraftsmål. Hvis dere ikke allerede er kjent med den, anbefaler vi dere å ta en titt på [denne](#).

Vi ønsker kommunen lykke til med ferdigstillingen av planstrategien!

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Østfold

Madelen R. Ueland
Koordinator
FNF Østfold

